

Årsredovisning 2019

med verksamhetsplan för 2020

FoU primärvård

FoU-centrum Göteborg och Södra Bohuslän

FoU-året 2019

Sammanfattning och reflektion

År 2019 var vårt första år som del av den nya förvaltningen Regionhälsan. I Regionhälsan har man samlat de regionövergripande uppdrag som finns och verkar inte bara i sin egen förvaltning utan också ger stöd till andra förvaltningar såväl som regionens egen regi som inom hela Vårdval Vårdcentral och Vårdval Rehab. Dessa verksamheter bidrar liksom FoU till att Västra Götalandsregionens invånare får evidensbaserad och effektiv vård och behandling för att uppnå och bibehålla god hälsa.

I fokus för FoU-centrum Göteborg och Södra Bohuslän 2019 stod arrangemangen av höstens två stora aktiviteter där FoU primärvård och inte minst medarbetarna på FoU-centrum Göteborg och Södra Bohuslän gjorde betydande insatser och hade en omfattande medverkan – den nationella primärvårdskonferensen i oktober och enhetens 10-årsjubileum i december. Vid båda evenen presenterades ett stort och brett urval av aktuell forskning i primärvården i VGR – något man som FoU-chef blir mycket stolt över att kunna visa upp. Andra aktiviteter under året bestod av bland annat seminarier, kursverksamhet och handledning, av allt från doktorandprojekt till ST-läkarprojekt. Det är med stor tillfredsställelse vi redovisar vårt forskningsbokslut för 2019, som visar att medarbetare inom primärvården i Göteborg och Södra Bohuslän deltog i inte mindre än 292 pågående projekt och har bidragit i 170 vetenskapliga publikationer under året. Dessa finns också presenterade i den projektbok över alla pågående projekt som producerades under året och spreds till alla verksamheter inom primärvård såväl som till politiska företrädare och beställare.

Arbetet med att utveckla universitetssjukvårdsenheterna i primärvård har fortgått, där FoU tillsammans med Göteborgs universitet arbetar för att förtydliga att vårdgivande enheter, även inom primärvård, inte bara arbetar med vård och behandling utan även bedriver klinisk forskning och utbildning.

Maria Larsson
FoU-chef, FoU primärvård Göteborg och Södra Bohuslän
Regionområdeschef FoUU

Forskningsvision

FoU primärvård i Västra Götalandsregionen är särskilt profilerad för att främja friskfaktorer och förebygga riskfaktorer så att befolkningen kan möta framtiden med god livskvalitet

---

Innehållsförteckning

Inledning.....	1
FoU-uppdraget i förändring	1
Samverkan med Folkvandvården FoU	3
Forskning.....	4
Ledning och organisation	4
FoU primärvård Västra Götalandsregionen	5
Kunskapskapital	9
Forskarutbildning	10
Vetenskaplig produktion	12
Forskningsanslag	14
Forskningsplattformar	17
Utbildning.....	20
Kurser i vetenskaplig metodik	20
Egen kompetensutveckling	21
Innovation.....	23
Utveckling	23
Kunskapstillämpning och kunskapsspridning	23
Seminarier	23
Konferenser	23
FoU i VGR	27
Kvalitetsregister	27
Infrastruktur.....	28
Mötesplats FoU	28
Forsknings- och utbildningsvägar	28
Samverkan med akademin	29
Ekonomi	31
Verksamhetsplan för år 2020	31

Inledning

FoU primärvård är en konkurrensneutral verksamhet, finansierad genom Hälso- och sjukvårdsstyrelsen, Västra Götalandsregionen. Sedan januari 2019 är vi organiserade inom den nya förvaltningen Regionhälsan, där vi tillsammans med studierektorsverksamheten samt Allmänmedicinskt centrum och Samhällsmedicinskt centrum bildar regionområdet Forskning och Utveckling, Utbildning (FoUU), med Maria Larsson som regionområdeschef. Verksamheten leds av Maria Larsson tillsammans med en FoUU-ledningsgrupp bestående av FoU-cheferna för FoU-centrum i Skaraborg (Skövde), Fyrbodals (Vänersborg), Södra Älvsborg (Borås) och Göteborg & Södra Bohuslän (Göteborg) samt chef för studierektorsverksamheten och cheferna för Allmänmedicinskt centrum och Samhällsmedicinskt centrum.

FoU-centrum Göteborg och Södra Bohuslän är centralt placerat på Kungsgatan 12, med mycket god tillgänglighet via kommunala färdmedel samt god tillgänglighet även för personer med olika typer av funktionsnedsättningar. Här finns stab på plats och ofta någon/några av våra FoU-ledare, för att ge stöd i olika typer av forskningsfrågeställningar. Ungefär hälften av regionens ca 1,7 miljoner invånare finns inom vårt upptagningsområde, Göteborg och Södra Bohuslän.

FoU-centrums verksamhet vänder sig till alla medarbetare inom Västra Götalandsregionens primärvård, såväl offentligt som privat drivna mottagningar inom Vårdval men också till de enheter som är organiserade inom Regionhälsan, såsom exempelvis barn- och ungdomsverksamheten, mödravårds- och barnhälsovård och olika specialistenheter. Totalt finns det ca 4000 anställda vid drygt 200 vårdgivande enheter.

Vi har en aktiv hemsida där enhetens aktiviteter, medarbetare och olika stöd och hjälpmedel till de som gör FoU-projekt presenteras: www.vgregion.se/fou-gbgsb

FoU-uppdraget i förändring

FoU primärvård Göteborg och Södra Bohuslän är ett av Västra Götalandsregionens fyra FoU-centrum. Den 1 januari 2019 ändrades den organisatoriska tillhörigheten från Närhälsan till det som senare under året fick namnet Regionhälsan. Geografiskt finns enheten kvar på FoU-centrum på Kungsgatan 12 och är fortsatt samlokaliserad med Folk tandvården FoU. Enheten bestod 2019 av tre FoU-koordinatorer, en FoU-strateg och en FoU-chef som ansvarar för verksamheten. Andra funktioner knutna till enheten är FoU-ledare och FoU-handledare.

FoU-centrums övergripande uppdrag är att initiera, stimulera och stödja forskning och utveckling inom primärvård och folktandvård i VGR, såväl offentlig som privat, liksom inom Regionhälsans olika verksamheter, samt att utveckla den vetenskapliga kompetensen hos medarbetarna – för att på så sätt främja en evidensbaserad, god och säker vård.

FoU primärvård är en nyckelaktör för att främja forskning i primärvården. Vi som arbetar eller är knutna till FoU-centrum Göteborg och Södra Bohuslän bidrar till detta

dels genom att ge metodologiskt stöd och handledning till medarbetare i primärvård dels med egen forskningsproduktion. Vi har dessutom olika forskningsinriktning där vi har särskilt goda möjligheter att bidra, såsom till exempel inom forskningsfälten personcentrerad vård, implementering av evidens, överdiagnostik och överbehandling, tidig identifiering och screening och de stora folksjukdomarna.

Den huvudsakliga verksamheten består som tidigare av undervisning i forskningsmetodik samt handledning av forsknings- och utvecklingsprojekt för framför allt doktorander, masterstudenter och ST-läkare.

Arbetet med att stärka och utveckla primärvårdens universitetssjukvårdsenheter (USVE) har fortgått under året. Tillsammans med allmänmedicinskt centrum och socialmedicinskt centrum utgör FoU primärvård Göteborg och Södra Bohuslän en av regionens fyra USVE. Till dessa USVE är alla vårdcentraler med läkarutbildning knutna, vilket är i stort sett alla vårdcentraler. Att ingå i en USVE kan gynna kompetensförsörjningen på vårdcentralen, bli en form av ackreditering och bidrar till att stärka kopplingen mellan universitet och sjukvård. Det innebär att vårdcentralerna kan leva upp till kravet i Krav- och kvalitetsboken (KoK) om att bidra till utbildning och forskning. Organiseringen av Primärvårdens USVE Göteborg och Södra Bohuslän har lett till att vi under året har utvecklat ett närmare och djupare samarbete med Göteborgs universitet, särskilt inom ramen för kursverksamheten.

FoU primärvård har även i uppdrag att för ST-läkare i allmänmedicin ansvara för det delmål (SOSFS: 2008:17 delmål 19/SOSFS: 2015:8 delmål a5) som omfattar kompetens inom medicinskt vetenskapligt förhållningssätt och omfattar kurs i forskningsmetodik samt ett skriftligt individuellt projektarbete enligt vetenskapliga principer. Detta uppdrag fullföljs genom kurs i forskningsmetodik, där en majoritet av deltagarna är ST-läkare i allmänmedicin.

Samverkan med Folktandvården FoU

För Folktandvården Västra Götaland är forskning oerhört viktig. Enheten ”Forskningsstöd” har just det uppdraget; att samla och redovisa kunskap om pågående forskning, att utvärdera och införa nya metoder genom klinisk forskning och utvecklingsarbeten, samt att bistå forskare med rekrytering av patienter till klinisk forskning – allt för att utveckla framtidens tandvård.

Enheten Forskningsstöd är placerad på Odontologen i Göteborg. Folktandvården FoU samarbetar med FoU Primärvård vid fyra FoU-centrum i fyra olika regionområden (Skaraborg, Fyrbodalen, Södra Älvsborg och Göteborg och Södra Bohuslän). Samarbetet sker genom gemensamma lokaler och en eller två folktandvårdsanställda FoU-ledare. I Göteborg och Södra Bohuslän är Olga Jensen och Hülya Cevik Aras FoU-ledare. FoU-ledarnas uppgift är att informera, inspirera och inventera FoU-aktiviteter i sina ansvarsområden samt bistå och vägleda medarbetare i forskningsfrågor.

”Forskningsstöd är till för både specialisttandvården och allmäntandvården och att skapa broar och förbereda utrymme och förutsättningar för ett nära samarbete med Primärvården är angeläget även i framtiden.”

*Olga Jensen, FoU-ledare Göteborg och Södra Bohuslän
Odont. Dr, leg tandhygienist, Folktandvården Västra Götaland
FoU-ledare Folktandvården FoU*

Forskning

Ledning och organisation

FoU-centrum Göteborg och Södra Bohuslän leddes under 2019 av FoU-chef Maria Larsson, även docent i fysioterapi vid Göteborgs universitet. Maria Larsson är specialistsjukgymnast i primär hälso- och sjukvård och har en adjungering till institutionen för neurovetenskap och fysiologi, avdelning hälsa och rehabilitering, vid Sahlgrenska akademien, Göteborgs universitet. Hon medverkar där i undervisning och handledning av studenter och doktorander. Maria Larsson var under 2019 handledare åt tre doktorander och driver ett eget forskningsprojekt, PREVSAM, för patienter med besvär i rörelseapparaten. Hon är en av två ledare för forskningsplattformen för muskuloskeletal hälsa samt ordförande i lokala FoU-rådet för Göteborg och Södra Bohuslän. Maria Larsson innehade även funktionen som samordnande FoU-chef för hela regionens FoU-verksamhet. I oktober utsågs hon till regionområdeschef för den sammanslagna verksamheten Forskning och Utveckling, Utbildning (FoUU) inom Regionhälsan. Denna nya, sammanslagna verksamhet består av FoU primärvård, studierektorsenheten samt samhällsmedicinskt centrum och allmänmedicinskt centrum. I samband med detta utsågs FoU-strateg Susanne Bernhardsson till tf FoU-chef för FoU-centrum Göteborg och Södra Bohuslän.

FoU-strateg Susanne Bernhardsson, specialistsjukgymnast i primär hälso- och sjukvård och medicine doktor, erhöll sin docentur i fysioterapi i augusti 2019, även den knuten till Göteborgs universitets institution för neurovetenskap och fysiologi, avdelning hälsa och rehabilitering. Susanne Bernhardsson har som FoU-strateg dels en inriktning mot undervisning där hon har rollen som kursansvarig för den årliga kursen i forskningsmetodik, MFM330, och dels inriktning mot implementeringsforskning. Susanne Bernhardsson var under 2019 handledare åt två doktorander och en predoktorand samt två masterstudenter. Susanne Bernhardsson är ledamot av lokala FoU-rådet. Hon arbetar även som projektledare vid HTA-centrum, Sahlgrenska Universitetssjukhuset.

På enheten arbetar tre FoU-koordinatorer, Inger Hansson, Carin Sjöström-Greenwood och Maria Dottori samt en assistent, Kristina Alfredsson. FoU-koordinatorerna arbetar med uppgifter såsom forskningskoordination och -kommunikation, system- och kursadministration, handläggning av forskningsanslag och eventplanering. Kristina Alfredsson arbetar för samtliga enheter som finns lokaliserade på Kunskapscentrum på plan 6 på Kungsgatan 12 och ansvarar för receptionen och alla de uppgifter som gör att ett kontor fungerar väl.

Till FoU-centrum är också nio forskare knutna som FoU-ledare med tidsbegränsade förordnanden på ca 20 % vardera. FoU-ledarna kombinerar sitt uppdrag på FoU-centrum med egen forskning, kliniskt arbete i primärvård och folktandvård och/eller undervisning på universitet. De har skilda forskningskompetenser och professioner (läkare, barnmorska, dietist, sjuksköterska, fysioterapeut, tandläkare, tandhygienist). FoU-ledarna utgör en viktig länk mellan FoU-centrum och verksamheterna, bland annat genom att sprida information om FoU-centrum och dess verksamhet. Detta består bland annat i att:

- samla in idéer och stimulera till FoU-arbete
- hålla sig à jour med och handleda projekt inom angivet ansvarsområde
- fånga upp och vägleda avseende utbildningsbehov hos anställda
- ge stöd vid anslagsansökningar.

Förutom FoU-ledarna finns också ett antal FoU-handledare som arbetar med vetenskaplig handledning av deltagare på forskningsmetodikkurser som gör egna FoU-projekt. Andra personer som är knutna till FoU-centrum är kombinations-tjänstinnehavare, en statistiker och en hälsoekonom.

”Jag är FoU-ansvarig på vår arbetsplats, ansvarig för att hänga med i senaste forskningen runt ortopediska åtgärder och rehabilitering. Skickar ut artiklar i arbetsgruppen. FoU-centrum är för mig helt essentiellt för min fortsatta forskning och utveckling, och en stor tillgång i form av kunskap såväl som lokaler och möjlighet att låna arbetsplats.”

Karin Samsson, specialistfysioterapeut, GHP Ortho Center Rehab och Med Dr, Post-doc och handledare Göteborg och Södra Bohuslän

---

Vetenskaplig referensgrupp

Till stöd för FoU-chefen i vetenskapliga frågor och diskussioner samt bedömning av ansökningar för ekonomiskt stöd vid master-, predoktorand-, doktorand- och postdoktorala studier finns ett antal vetenskapliga referenspersoner kopplade till enheten. Detta är personer med professors- eller docentkompetens från Göteborgs universitet, Högskolan i Borås och Lunds universitet.

FoU primärvård Västra Götalandsregionen

Lokalt och regionalt

Arbetet inom organisationen FoU primärvård genomförs framför allt lokalt och regionalt. Vi samarbetar tätt med våra systemenheter i Vänersborg, Skövde och Borås. Under året har vi arbetat tillsammans med att utveckla universitetssjukvårdsenheterna. FoU-cheferna från de fyra noderna träffas regelbundet för att diskutera och samordna strategi- och driftsfrågor. FoU-strategerna och FoU-koordinatorerna har också regelbundna möten för att diskutera gemensamma uppdrag. Vi har gemensamma regionala stabsträffar och verksamhetsträffar två gånger per år. Enhetens FoU-koordinatorer ingår i FoU primärvårds webgrupp där man arbetar med att kontinuerligt utveckla FoU primärvårds gemensamma webbplats. Vår FoU-koordinator med inriktning mot forskningskommunikation var under året engagerad i projektgruppen och programrådet för den nationella primärvårdskonferensen som genomfördes i Göteborg 1–2 oktober och i planeringen för den förkonferens som vi ordnade på Världskulturmuseet den 30 september. Vår FoU-koordinator med uppdrag som regional kursadministratör har under året arbetat med vidareutveckling av regionala rutiner kring kursansökningar och ansökningssystemet för vår kursverksamhet. Vår FoU-koordinator med inriktning på projekt har framför allt arbetat med datainsamling för studierna PROSA och PREVSAM.

Stabsträffar

FoU-centrums stab deltog vid två regionala stabsträffar som arrangerades den 8 februari i Skövde av FoU-centrum Skaraborg, samt den 29–30 augusti i Ulricehamn, arrangerat av FoU-centrum Södra Älvsborg.

Verksamhetsträffar

En regional verksamhetsträff planerades, arrangerades och genomfördes av FoU-centrum Göteborg och Södra Bohuslän, den 30 september på Världskulturmuseet i Göteborg. Tema för dagen var universitetssjukvårdsenheter (USVE). Programmet innehöll punkter för grupparbeten kring våra egna roller inom USVE, hur vi bäst ska stötta vårdverksamheterna och hur vi ska kommunicera USVE. Arbetet resulterade i en rad punkter att arbeta vidare med.

Regionala FoU-träffar

Den 9 april deltog FoU-centrums stab i en regional FoU-dag i Vänersborg. Tema för dagen var innovation, eHälsa och digitalisering.

Nationellt

Nationellt deltar medarbetare från FoU-centrum Göteborg och Södra Bohuslän i såväl nationella forskningsprojekt som nätverk.

Exempel på nationellt samarbete är:

- deltagande som handledare och mentor i Dietisternas Riksförbunds referensgrupp i pediatrik och pediatrik allergi, baserat på specialistkompetens i folkhälsa/ barnhälsovård och födoämnesallergi/pediatrik
- deltagande i ett nationellt nätverk för diabetesforskare inom primärvården samt medverkan i nationell forskning kring jodsubstitution för ammande och gravida kvinnor.
- medverkan i nationella planeringsgrupp för FoU primärvård nationellt med planering för 2020 års konferens i april i Växjö.
- ordförande i SFAMs råd för hållbar diagnostik och behandling, som syftar till att bl.a. identifiera meningslösa och skadliga åtgärder som bör minskas för att frigöra resurser till åtgärder som är till nytta för patienterna.
- medlem i Nationell arbetsgrupp om över- och underdiagnostik och behandling – under Primärvårdsrådet, SKR nationellt system för kunskapsstyrning, i syfte att identifiera och analysera den svenska vården utifrån över- och underdiagnostik och -behandling, samt bidra med förslag på insatser och processer för att motverka detta, framför allt inom ramverket för nationell kunskapsstyrning.
- deltagande i den nationella studien VIPVIZA (Västerbotten Intervention Programme Visualization of Atherosclerosis
- projektledare för projektet ”Personcentrerad e-Hälsa för behandling och rehabilitering av stressreaktioner och utmattningssyndrom - en randomiserad kontrollerad studie i primärvården”, ingående i det nationella nätverket för Rehsam. Detta nätverk syftar till att möjliggöra uppföljning av pågående studier om psykisk hälsa/ohälsa som har beviljats medel av Forte, både genom själva genomförandet men också med fokus på samverkan med brukare och arbetsgivare och hur resultaten kan komma till användning.
- FoU-handledare i samarbete med Göteborgs universitet är involverad i SPACE – en plattform för samarbete mellan distriktsläkare med speciellt intresse om forskning

inom diabetesområdet. Samarbetet inkluderar två multicenterstudier: MEMO-studien – en studie om effekter av Metformin i tarmfloran hos patienter med typ 2-diabetes och DEMAND. MEMO-studien började inkludera patienter år 2018 och beräknas pågå 2 år till. Ett tredje nationellt samarbete inom SPACE handlar om en interventionsstudie som berör gravida kvinnor med gestationsdiabetes. Ansvar för årsmöte i Göteborg 2019.

- Genom Skaraborgprojektet pågår ett tätt samarbete med forskargruppen som arbetar med Malmö Diet and Cancer Cohort Study. Detta samarbete fokuserar på att studera genetiska markörer som är associerade med risk för diabetes och hjärtsjukdom.

- I egenskap av ledamot i ledningsgrupp med huvudansvar för Göteborgs universitet, representera FoU primärvård i Nationell forskarskola i Allmänmedicin. Den inkluderar doktorander från olika yrkeskategorier med forskningsintresse inom primärvården. Ny intagning skedde 2019 och skolan planeras fortsätta tills vidare och kommer att rekrytera 10 forskare årligen. Plattformen är viktigt för att bygga ut nationellt samarbete mellan forskare i allmänmedicin i Sverige med fokus på primärvård samt för att internationalisera den forskning som pågår i Sverige och hjälpa yngre forskare att etablera internationella kontakter.

Ytterligare nationella samarbeten inkluderar samarbeten med:

- Psykologiska institutionen, Göteborgs universitet
- Institutionen för hälsa, medicin och vård, Linköpings Universitet
- Institutionen för hälsa och samhälle, Malmö Universitet
- New Ways, enheten för Socialmedicin och epidemiologi, Sahlgrenska akademien; enheten för Allmänmedicin, Sahlgrenska akademien, TIDAS forskargrupp vid sektionen för Hälsa och rehabilitering, Sahlgrenska akademien
- Samarbete med forskargrupp i Stockholm, Karolinska institutet och i Skåne, Lunds Universitet.

Internationellt

FoU-centrums medarbetare är även delaktiga i ett antal internationella samarbeten, bland annat:

• FoU-handledare leder projektet ”Hälsa och tanke”- ungdomars psykiska hälsa. Detta är en interventionsstudie där man inför ett KBT-baserat program som har utvecklats på Island för skolungdomar med psykisk ohälsa.

• FoU-ledare samarbetar med dietistkollega i Canada om samtidig födoämnesöverkänslighet och vegankost hos barn

- FoU-ledare som är medlem i Nordic Risk Group, vars syfte är att främja allmänmedicin som salutogen, ”empowering” och hållbar genom att balansera biomedicinska och humanistiska tillnärmningar till hälsa, sjukdom och ohälsa, och systematiskt minimera medikalisering och undvika insatser med tveksam nytta.

- FoU-ledare som är medlem i arbetsgruppen Reforming Disease Definitions, vars syfte är att verka för en ny metod och process vid ändringar på sjukdomsdefinitioner för att undvika överdiagnostik och -behandling, en metod som är tvärprofessionell och personcentrerad.

- FoU-ledare medverkar i nätverket CostCares – Person centred care 4 sustainable health systems, i working group 2 som undersöker vad som krävs för att designa ett test-lab. Nätverket syftar till att skapa förutsättningar för införande av personcentrerad vård runt om i Europa

- FoU-ledare samarbetar med forskare inom cancerforskningsnätverket CanTest i Storbritannien
- FoU-ledare samarbetar i internationellt nätverk och medverkar som konsult angående översättning och anpassning av instrumentet First-time fathers questionnaire (FTFQ) till kinesiska. Liknande översättningsprojekt av instrumentet FTFQ till farsi, turkiska och thailändska har pågått under 2019.
- FoU-ledare koordinerar som affilierad till och tillsammans med Centrum för personcentrerad vård (GPCC) införandet av personcentrerad vård på nationell nivå och är med i ett europeiskt konsortium (http://www.cost.eu/COST_Actions/ca/CA15222) som handlar om kostnadskontroll och förbättrad hälso- och sjukvårdskvalitet.
- FoU-strateg ingår i forskarnätverk bestående av forskare från University of Adelaide och University of South Australia, South Australia, Stellenbosch University, Sydafrika och Toronto General Research Institute, Canada samt forskargruppen International Implementation in Rehabilitation Group (med forskare från USA, Canada, Australien, Nya Zeeland, Australien och Storbritannien). Även granskare av abstract inskickade till World Congress in Physical Therapy.
- FoU-handledare har efter genomförd post doc. fortsatt forskarsamarbete inom kardiovaskulär epidemiologi med Professor Matthew Allison, University of California San Diego, USA. Det har resulterat i att sex studenter har kompletterat sitt forskningsarbete de sista 3 åren samt att ett utbytesprogram diskuteras mellan GU och UCSD.
- FoU-handledare samarbetar inom Erasmus NPHC (Network of Primary Health Care) där det i första hand har handlat om studenter som skrivit forskningsarbete inom Skaraborgprojektet och vi har två studenter årligen som kommer och arbetar med oss.
- NCD Risk Factor Collaboration (NCD-RisC) är ett internationellt nätverk hälsorforskare som sammanställer metaanalyser om olika riskfaktorer för 200 länders högkvalitativa populationsbaserade studier. En populationsstudie från Mölnlycke ingår i detta. Gruppen arbetar nära WHO genom WHO Collaborating Centre vid Imperial College at London University
- Samarbete med forskargrupp inom fysioterapi vid Curtin University, Perth, Australien.

Kunskapskapital

Nedanstående tabell illustrerar kunskapskapitalet¹ år 2019 inom FoU-centrum Göteborg och Södra Bohuslän's upptagningsområde.

Akademisk grad	Man	Kvinna	Summa
Adjungerad professor	2		2
Annan utbildning	16	47	62
Docent med lektorat	1	4	5
Docent utan lektorat	1	3	4
Doktorand	6	18	24
Doktorsexamen	14	27	41
Kandidatexamen	6	21	27
Licentiatexamen		1	1
Magisterexamen	3	14	17
Masterexamen	13	24	37
Professor	2	4	6
Professor emeritus/emerita	1		1
Summa	63	165	228

Nya docenter

Sahlgrenska akademien fick under 2019 två nya docenter med anknytning till FoU-centrum Göteborg och Södra Bohuslän.

Susanne Bernhardsson är docent i fysioterapi vid Sahlgrenska akademien, Göteborgs universitet. Susanne är sjukgymnast i botten och sedan 2012 specialistsjukgymnast i primär hälso- och sjukvård. Hon disputerade 2015 med en avhandling om implementering av evidensbaserad praktik och riktlinjer inom fysioterapi i primärvård. Efter detta har hon fortsatt att intressera sig för evidensbaserad praktik inom olika områden samt flera andra forskningsfält såsom muskuloskeletal smärta, fysisk aktivitet, stressrelaterad ohälsa och sexuell hälsa. Sedan 2017 arbetar Susanne som FoU-strateg på FoU-centrum Göteborg och Södra Bohuslän (samt deltid som projektledare på HTA-centrum vid Sahlgrenska Universitetssjukhuset). På FoU arbetar Susanne främst med utbildningsfrågor, bland annat som kursansvarig för FoU-kurs i forskningsmetodik, samt handledning.

Bledar Daka är docent i allmänmedicin vid Sahlgrenska akademien. Bledar har arbetat som distriktsläkare i primärvården i Göteborg sedan 2008. Han disputerade 2014 med en avhandling som undersökte sambandet mellan nivåer av könshormoner och risken att utveckla kardiovaskulära sjukdomar. Disputerade 2014 med avhandlingen Sex hormones and cardiovascular risk in men and women; the Skaraborg Project.

---

¹ Alla personer som i FoU i VGR registrerat en arbetsplats i Göteborg och Södra Bohuslän i sin arbetslivserfarenhet under 2019 i CV:t och dennes akademiska grad angiven i personkortet.

Forskarutbildning

Inom primärvård Göteborg och Södra Bohuslän fanns det 2019 27 kliniskt verksamma doktorander för vilka vi har inrapporterad information.

Inom Folktandvården i Göteborg och Södra Bohuslän fanns det 20 doktorander vid institutionen för odontologi, Sahlgrenska akademien, Göteborgs universitet.

Förutom huvud- och biträdande handledarskap av doktorander har våra FoU-medarbetare även

- handlett masterstudier av vilka några lett till publikation
- handlett ansökningar till bland annat lokalt och regionalt FoU-råd,
- deltagit i betygsnämnder och opponerat vid halvtidsseminarier samt disputationer (vid Göteborgs universitet, Lunds universitet, Uppsala universitet, Karolinska Institutet samt Universitetet i Tromsø, Norge),
- varit ordförande vid disputation.

Disputationer 2019

Denna lista inkluderar medarbetare anställda i eller med koppling till VGR primärvård som har disputerat under 2019.

Susanne Beischer, fysioterapeut, Sportrehab, Göteborg. Patience you must have, my young athlete – rehabilitation specific outcomes after anterior cruciate ligament reconstruction. *Göteborgs universitet*. 2019.

<https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/59065>

Lena Bornhöft, sjukgymnast, Närhälsan Torslanda rehamottagning/Biskopsgården vårdcentral. Direct triaging to physiotherapist in primary care – development and evaluation of a triage model. *Göteborgs universitet*. 2019.

<https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/58503>

Ewa Carlsson-Laloo, sjuksköterska, Kunskapscentrum för sexuell hälsa. Sexuality in women living with HIV. *Göteborgs universitet*. 2019.

<https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/57906>

Anna Holst, specialist allmänmedicin, vårdcentralschef, Närhälsan Backa vårdcentral, Göteborg. Aspects of cost-effectiveness and feasibility of implementations for care of depressed persons in primary care. Internet-based treatment care manager organisation. *Göteborgs universitet*. 2019.

<https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/58090>

Helena Ödesjö, specialist i allmänmedicin, Närhälsan Torslanda vårdcentral, Göteborg. Register-based evaluation of primary care – focus on chronic disease. *Göteborgs universitet*. 2019.

Halvtidsseminarier 2019

Dessa doktorander, anställda i eller med koppling till VGR primärvård, har genomfört sina halvtidsseminarier under 2019.

Sofia Hammarström, folkhälsovetare, utvecklingsledare, Kunskapscentrum för sexuell hälsa, Göteborg. Towards evidence-informed practice in Swedish youth clinics: systematic identification of sexually risk-taking or exposed youth. *Linköpings universitet*. 2019.

Kristin Ottarsdottir, specialistläkare allmänmedicin, Närhälsan Ekmanska vårdcentral. The association between testosterone and insulin resistance - is it really bidirectional? *Göteborgs universitet*. 2019.

Malin Henriksson, specialistläkare allmänmedicin, Närhälsan Askim vårdcentral och Onsala vårdcentral. Psykisk ohälsa och betydelsen av fysisk kondition – epidemiologiska studier och en klinisk interventionsstudie i primärvården för att studera effekter av fysisk träning på symtom av ångest och kognitiv förmåga. *Göteborgs universitet*. 2019.

Paula Nordling, leg läkare, Närhälsan Eriksberg vårdcentral. Tidig och systematisk kommunikation mellan läkare, patient och arbetsgivare för snabbare återgång i arbete. CapNote – en randomiserad, kontrollerad studie i primärvården. *Göteborgs universitet*. 2019.

Erik Thurin, leg läkare, Närhälsan Gibraltar vårdcentral. Surgical outcomes following brain tumour surgery: a register-based approach. *Göteborgs universitet*. 2019.

Vetenskaplig produktion

En av våra huvuduppgifter inom FoU är att stödja och handleda FoU-projekt inom primärvårdsområdet Göteborg och södra Bohuslän.Handledning innebär att handleda hela forskningsprocessen ”från ax till limpa”. I tidig fas innebär det ofta att bolla projektidéer, tillsätta lämplig handledare och att ge stöd i att söka finansiering för projektet. I mellanfas innebär det att vara behjälplig vid datainsamling och dataanalys. I slutfas att ge stöd i artikelskrivning och processen med att få artikeln publicerad i vetenskaplig tidskrift.

De vi handleder är medarbetare från i stort sett alla yrkesgrupper verksamma i primärvården, såsom barnmorskor, dietister, psykologer, fysioterapeuter, folkhälsovetare, sjuksköterskor, ST-läkare och specialistläkare samt tandläkare och tandhygienister. Projekten vi handleder är allt från mindre, avgränsade utvecklingsprojekt och ST-projekt till mer omfattande doktorandprojekt.

Publikationer

Den vetenskapliga produktionen inom upptagningsområdet primärvård i Göteborg och Södra Bohuslän bestod under 2019 av 139 publicerade artiklar samt 22 konferensbidrag.

Fullständig publikationslista² för 2019:

www.researchweb.org/is/vgr/document/254553

(länk till rapport - FoU i VGR):

Handledning

En omfattande del av vårt uppdrag är att handleda olika typer av forsknings- och utvecklingsprojekt, där en stor del omfattar de ST-läkare i allmänmedicin som går kurs i forskningsmetodik genom uppdragsutbildning av Göteborgs universitet på FoU-centrum Göteborg och Södra Bohuslän. . Totalt har FoU-ledare och FoU-handledare under 2019 handlett 107 projekt (16 % fler än 2018). Av dessa var 43 ST-läkarprojekt (10 % fler än 2018). Yrkesgrupper bland de medarbetare i primärvård som handleds inkluderar psykologer, dietister, ST-läkare, gynekolog, folkhälsovetare, sjuksköterskor, barnmorskor, tandläkare, tandhygienister, arbetsterapeuter och sjukgymnaster/fysioterapeuter. FoU-ledare handleder inom såväl kvalitativ metodik och kvantitativ metodik.

Projekt handleda av medarbetare vid FoU-centrum Göteborg och Södra Bohuslän:

www.researchweb.org/is/vgr/document/254525

(länk till rapport – FoU i VGR):

---

²Alla publikationer från 2019 (inkl. vetenskapliga artiklar, konferensbidrag (muntliga och poster), böcker/bokkapitel, avhandlingar, rapporter) som finns registrerade för personer som angivit en arbetsplats inom Göteborg och Södra Bohuslän's upptagningsområde i sin arbetslivserfarenhet i CV:t under 2019.

Projekt

Det har inom upptagningsområdet pågått 292 unika projekt under 2019.

Exempel på de många ämnesområden som studeras är:

- Digital hälsa
- Borreliainfektioner
- Lipidsänkande behandling hos patienter med kranskärlssjukdomar
- Äldres upplevelse av delaktighet i sin vård
- Följsamhet till riktlinjer
- Akutremittering
- Arbetsmiljö på vårdcentral
- Behandling av streptokocktonsillit i primärvården
- Ungdomar som söker till ungdomsmottagning
- Utrikesfödda föräldrars erfarenheter av sammanhållen utredning och insatser till små barn med autism
- Egenvård eller sjukvård vid migrän
- Alkoholkonsumtion hos patienter med utmattningssyndrom
- Sjukskrivning för depression
- Asylsökande
- Teamrund på vårdcentral
- Läkemedelsföljsamhet
- KOL-skola
- Kausal behandling av kariesprevalens
- Syriska kvinnors upplevelse av att vårdas på barnmorskemottagning under graviditet
- Sexuell hälsa bland ungdomar
- Muskuloskeletal fysioterapi
- Fysisk aktivitet
- Somatisering bland kvinnor som utsatts för sexuellt våld
- Bipolär sjukdom och utmattningssyndrom
- Implementering av iKBT för insomni
- Medicinsk osäkerhet
- Läkares upplevelser av videobesök i offentlig primärvård
- Läkares upplevelser av ekonomiska ramar

Pågående och under år 2019 avslutade projekt³:

www.researchweb.org/is/vgr/document/254554

(länk till rapport - FoU i VGR)

---

³Alla pågående projekt 2019 som angivit en arbetsplats inom Göteborg och Södra Bohuslän i fältet för "involverad arbetsplats" i projektbeskrivningsformuläret i FoU i VGR eller där forskare som medverkar i projektet arbetar i upptagningsområdet. Detta inkluderar projekt som har ett slutdatum under 2019.

Två stora projekt finansierade av nationella anslag från Forte koordineras av FoU-koordinator med inriktning projektkoordinering vid FoU-centrum Göteborg och Södra Bohuslän:

Problemlösningsbaserat samtal inom primärvården för att främja återgång i arbete bland personer med psykisk ohälsa (PROSA).

Ansvarig forskare är Elisabeth Björk Brämberg. Syftet med studien är att identifiera möjliggörande och hindrande faktorer i en interventionsstudie där problemlösningsbaserad samtalsteknik skall tillämpas inom primärvården. Studien startade i februari 2018 då en webbenkät utformades till patient samt verksamhetschefer. Screening, inkludering och uppföljning av patienter på 24 medverkande enheter pågår.

Tidig identifiering och samverkande insatser för att förebygga sjukskrivning för smärttillstånd. PREVSAM – en RCT studie

Ansvarig forskare är Maria Larsson. Denna studie avser att pröva en modell (PREVSAM) för att förebygga sjukskrivning där man efter att tidigt ha identifierat risk för långvariga besvär och sjukskrivning gör en tydlig ansvarsfördelning av vem som har ansvar för olika insatser. Screening sker via ≥ 40 p ÖMPSQ. I denna modell erbjuds personcentrerad rehabilitering där individens uppfattning om ansvar för besvären har belysts och samverkande insatser görs av ett interdisciplinärt team i samverkan med arbetsplatsen alt arbetsförmedlingen. Studien startade i februari 2019 med enkätframställande/enkätantering, rekrytering och uppföljning av patienter från medverkande rehabenheter.

Projektboken

Ett stort arbete gjordes 2019 med att sammanställa alla pågående forskningsprojekt inom primärvården i hela Västra Götaland, enligt vad som hade lagts in i projektdatabasen FoU i VGR. Boken sammanställdes av FoU-strateg Susanne Bernhardsson tillsammans med FoU-strateg Gun Rembeck från FoU-centrum Södra Älvsborg. Resultatet blev en 221 sidor tjock bok där 347 pågående projekt presenterades – allt från stora forskningsprogram och doktorandprojekt till mindre, avgränsade projekt såsom magister/masterstudier och ST-projekt. Boken producerades i en tryckt version som distribuerades till samtliga vårdgivande enheter i hela Västra Götalands primärvård, tänkt att ligga på lunch- och fikabord i personalrum, samt i digital form:

[Pågående forskning i primärvård 2019](#)

(länk till extern hemsida)

Forskningsanslag

En viktig del i vårt uppdrag är att vara behjälpliga kring finansiering av FoU-projekt. Det kan innebära att ge information om lämpliga anslagsgivare bland det stora utbudet av lokala, regionala och nationella anslagsgivare som finns samt att ge stöd i hur man skriver ansökan så att chansen att den beviljas ökar. Föredrar man att skriva sin ansökan själv men vill ha den granskad innan den skickas in kan vi göra det också.

Medel från Lokala FoU-rådet i Göteborg och Södra Bohuslän kan sökas två gånger per år. Regionala projektmedel och strategiska ekonomiska stöd för magister/masterstudier, doktorandstudier och postdoc-studier kan sökas en gång per år, på hösten. Ansökningsperioderna annonseras på FoU-centrums hemsida och i vårt ”FoU-brev”.

Under 2019 beviljades anslag till forskningsprojekt inom primärvård i Göteborg och Södra Bohuslän enligt nedan:

Nationella anslagsgivare (FORTE) – 7 mkr⁴

Regionala FoU-medel – 1 478 000 kr

Lokala FoU-rådsmedel – 1 012 000 kr

ALF-medel

Under sommaren 2019 gjordes en strategisk satsning inom övriga förvaltningar utanför SU med att utlysa ALF-medel för forskarmånader. Denna utlysning handlades för primärvården av FoU primärvård centralt och administrerades av bland annat koordinator på FoU-centrum Göteborg och Södra Bohuslän. Av totalt 30 ansökningar från primärvård i VGR beviljades 12 till en summa av 1 657 408 kr. Sex forskare från Göteborg och Södra Bohuslän beviljades medel som tillsammans uppgick till 690 411 kr.

Lokala FoU-rådet för Göteborg och Södra Bohuslän

Vid årets ansökningsomgångar till Lokala FoU-rådet beviljades 13 av 19 ansökningar från primärvården. Totalt inkom 89 ansökningar varav 40 beviljades projektmedel. FoU-centrum i Göteborg och Södra Bohuslän fungerar som kansli för det Lokala FoU-rådet för Göteborg och södra Bohuslän. FoU-koordinatorerna ger service och stöd till sökanden samt administrerar alla löpande ansökningar som kommer när det gäller etik, statistik, presentation, publicering och resor. Detsamma gäller för löpande administrering av projektmedel avseende utbetalningar, samt eventuella begäran om förlängningar. I uppgiften ingår ett systemansvar för hemsidan och att ge handledning angående ansökningssystemet och förfarandet per telefon. Två gånger per år är det ansökningsperiod för projektmedel. Kansliet förbereder ansökningarna och utskick till granskarna, är sekreterare vid FoU-rådets sammanträden och meddelar besluten.

---

⁴ Kompletterande bidrag. Personcentrerad e-Hälsa för behandling och rehabilitering av stressreaktioner och utmattningssyndrom - en randomiserad kontrollerad studie i primärvården. Beviljats 1 MSEK.

Huvudsökande: Andreas Fors.

Projekt juniorforskare 2019. Tidig, lättillgänglig rehabilitering med fokus på arbetsåtergång vid långvarig smärta – en randomiserad kontrollerad studie. Beviljats 4 MSEK. Huvudsökande Sara Wallström, medsökande Andreas Fors.

Kompletterande bidrag. Tidig identifiering och samverkande insatser för att förebygga sjukskrivning för smärttillstånd (PREVSAM) - en randomiserad kontrollerad studie. Beviljats 1 MSEK. Huvudsökande: Maria Larsson.

Kompletterande bidrag. Samverkan kring patienter med depression, ångest och stressreaktion: samordnare på vårdcentralen och samtal på arbetsplatsen - CO-WORK-CARE och CO-WORK-CARE-Stress - en kluster-randomiserad studie. Beviljats 1 MSEK. Huvudsökande: Cecilia Björkelund.

Kanslifunktionen handhar också arkiveringen av ansökningarna samt sammanställer statistiskt material för att se hur rådets pengar används. Ett 40-tal ansökningar per ansökningstillfälle brukar inkomma. Vid vårens och höstens utlysningar inkom 48 respektive 37 stycken ansökningar. Beviljandegraden som brukar ligga på 1/3 var densamma.

I rådet representeras primärvård och folktandvård av medarbetare vid FoU-centrum Göteborg och Södra Bohuslän genom FoU-chef, FoU-strateg och FoU-ledare.

Regionala FoU-medel VGR

Under hösten 2018 inkom 19 nya ansökningar om regionala FoU medel för regionala samarbetsprojekt från primärvård varav 5 kom från Göteborg och Södra Bohuslän. Av dessa beviljades 7 ansökningar respektive 1 ansökan medel för rekvisering under 2019. Totalt inom regionen inkom 125 nya ansökningar varav 65 beviljades. 6 av 7 inkomna ansökningar om fortsatta medel från primärvård i Göteborg och Södra Bohuslän beviljades. Inom regionen inkom totalt 66 ansökningar om fortsatta medel varav 60 beviljades.

Beviljade ekonomiska stöd för rekvisering 2019

Primärvården är en kunskapsintensiv verksamhet där forskning och utveckling är naturliga inslag. Den vård vi erbjuder medborgarna ska baseras på vetenskap och beprövad erfarenhet. För att stärka kunskapsutvecklingen inom primärvård avsätts ekonomiska medel för att stödja magister/masterstudier, pre-doktorander, doktorander och nyligen disputerade medarbetare. Vid 2018 års ansökningsperiod beviljades 18 av 22 inkomna ansökningar. FoU-centrum Göteborg och Södra Bohuslän bidrog därmed med ekonomiskt stöd till en magisterstudent, en pre-doktorand, 12 doktorander samt fyra postdoktorer under 2019. Stöden motsvarar ca 20 % arbetstid.

[Beviljade ekonomiska stöd för rekvisering 2019](#)

(länk till extern hemsida)

Under året kunde medarbetare från verksamheterna inom FoU-centrum Göteborg och Södra Bohuslän upptagningsområde löpande söka ekonomiskt stöd för att skriva anslagsansökan, projektplan, artikel inklusive språkgranskning och publicering samt för att skriva ihop ramberättelse. Av 31 inkomna ansökningar beviljades 23 till en summa på drygt 850 000 kr. Många av projekten handleds av medarbetare på FoU-centrum.

Ytterligare ett ekonomiskt stöd finns för doktorander som är i slutfasen av sitt avhandlingsarbete och ska skriva sin kappa/ramberättelse, vilket det annars ofta är svårt att få medel till.

Forskningsplattformar

Under 2016–2019 pågick ett projekt med att etablera forskningsplattformar inom FoU primärvård. Målsättningen med att etablera forskningsplattformarna är att samla den vetenskapliga kompetensen inom området för att kunna göra större och mer omfattande studier samt att öka andelen regionala, nationella och internationella anslag. Under året har plattformsarbetet i mångt och mycket inneburit fokus på anslagsansökningar; att hitta rätt nivå på ansökningarna, att

stödja och handleda varandra inom plattformen, att granska varandras ansökningar. Tiden har också använts till att hitta gemensamma nämnare och intressen för att utveckla arbetet i rätt riktning för största möjliga nytta. Medarbetare från FoU-centrum Göteborg och Södra Bohuslän deltar i de flesta av nedanstående forskningsplattformar.

Forskningsplattformen för innovation och organisation (I/O) - Research group for innovation and organisation

Plattformen I/O startade under 2018 med syftet att bedriva forskning om innovations-, organisations och verksamhetsutveckling i den nära vården. Här arbetar man med perspektivet ”innovationsarbete i primär och nära vård”. Stort fokus kommer att ligga på arbetsmetoder för ledarskap, samverkan, digitalisering och implementering. Plattformen arbetar med perspektivet ”innovationsarbete i primär- och nära vård”. Ett resultat av detta är projektet VITAL som ska undersöka hur vårdcentraler kan fungera som ”innovationsvårdcentral och testbädd” och har flerårig finansiering från EU. Plattformen har tillsammans med VGR:s innovationsplattform undersökt vad Fyrbodals nära vård behöver för stöd och resurser för att kunna utveckla innovationsförmågan i verksamheten. Planeringsarbete har påbörjats för att genomföra en vetenskaplig utvärdering av samlokaliseringen av primärvården i Kongahälla och införandet av Vårdexpressen.

Forskningsplattformen för infektionssjukdomar och antibiotikaresistens - Management of infectious diseases and antimicrobial resistance research group (MIDAR)

Inom forskningsplattformen för infektionssjukdomar och antibiotikaresistens bedrivs flera studier bl.a. kring diagnostik och behandling av infektioner, antibiotika-användning, antibiotikaresistens samt interventioner för att öka följsamheten till

behandlingsriktlinjer för infektioner. Här finns ett brett nationellt och internationellt forskningssamarbete bland annat med universiteten i Southampton och Oxford i England, Utrecht och Amsterdam i Nederländerna, Lodz i Polen, Oslo i Norge och James Cook University i Australien. Under 2019 har plattformen tillsammans med ett nationellt forskarlag publicerat en klinisk prövning i BMJ som visade att behandlingstiden vid halsfluss kan halveras. Resultaten från den europeiska influensastudien ALIC4E, om antiviral behandling i primärvård, har accepterats i The Lancet. En klinisk prövning för att undersöka om metenamin kan förebygga återkommande urinvägsinfektioner håller på att startas.

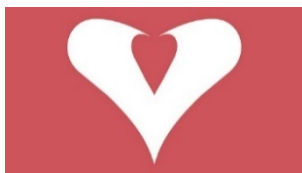
Forskningsplattformen för muskuloskeletal hälsa
- Research group for musculoskeletal health
(REMUSC)

I forskningsplattformen för muskuloskeletal hälsa (ReMusc) ingår ett 20-tal tvärvetenskapligt engagerade personer från olika professioner såsom läkare, psykolog, fysioterapeut/sjukgymnast och arbetsterapeut som på akademisk nivå befinner sig mellan magister/master och docent. Ett projekt (PREVSAM) beviljades nationella forskningsmedel av Forte under 2018 och startades under 2019, med rekrytering av rehabenheter och patienter som vill delta i rehabilitering för sina besvär i muskler och leder. Medarbetare från FoU-centrum Göteborg och Södra Bohuslän har inom plattformen arbetat främst med ansökningar samt att bidra med tips och erfarenheter vad gäller att organisera, strukturera och planera upplägg av datainsamling inom klinisk forskning i primärvård. Forskningsplattformen har under året fått en ny doktorand, en medicine doktor och en docent. Forskningsresultat har presenterats på nationella och internationella kongresser samt i ett 10-tal vetenskapliga publikationer.

Forskningsplattformen för psykisk hälsa och ohälsa
- Research group for mental health and ill-health

Forskningsplattformen för psykisk hälsa och ohälsa består av fyra forskargrupper: Antistress, Klinisk primärvårdspsykologi, Primärvårdspsykiatri och Reproduktiv hälsa och pediatrik. Målet för plattformen är att öka tillgång till evidensbaserade bedömningar, behandlingar och insatser för personer med psykisk ohälsa i primärvården. Plattformen har under 2019 fokuserat på att läsa varandras ansökningar samt deltagande i heldagsträff i oktober. Plattformen har fått fyra nya doktorander tack vare nationella och regionala anslag. Projekt i metodutveckling fortsätter till nyttiggörande och implementering, som ex. vårdsamordnare psykisk hälsa och en centraliserad organisatorisk modell för digital psykologisk behandling som båda implementeras vid över 100 vårdcentraler. Samverkan primärvård och kommun sker i projektet "Tanke och hälsa" med syfte att med preventiva insatser stärka ungdomars psykiska hälsa och förhindra insjuknande i depression.

Forskningsplattformen för kroniska sjukdomar med risk för hjärtkärlkomplikationer - Research group for chronic diseases with risk of cardiovascular complications

Forskningsplattformen med start 2018 är ett nätverk med etablerade forskargrupper med pågående vetenskaplig produktion inom hjärta-kärlområdet. I grupperna ingår seniora och postdoc-forskare och doktorander. Samarbete sker med forskare utanför primärvården och utanför Västra Götalandsregionen. Syftet med plattformen är att stimulera samverkan och att skapa nya gemensamma projekt samt att förbättra infrastrukturen för att underlätta forskning t.ex. med hjälp av register. Studierna inom plattformen är kvalitativa, kliniska prövningar och observationsstudier med fokus på register. För närvarande ingår 12 personer i plattformen, alla representerar olika delar av nätverket.

Utbildning

Kurser i vetenskaplig metodik

FoU primärvård har i uppdrag från studierektorsenheten att för ST-läkare i allmänmedicin ansvara för SOSFS 2008:17 delmål 19/SOSFS: 2015:8 delmål a5. Dessa två delmål handlar om kompetens inom medicinskt vetenskapligt förhållningssätt och omfattar kurs i forskningsmetodik samt ett skriftligt individuellt projektarbete enligt vetenskapliga principer.

Forskningsmetodik – en introduktion, MFM330, 8 hp

Kursen MFM330 ges varje vårtermin som uppdragsutbildning vid Göteborgs universitet. Kursen är på avancerad nivå och motsvarar Introduktion till forskning 8 hp (del I), som är en obligatorisk doktorandkurs vid Sahlgrenska akademien, Göteborgs universitet. Kursen är öppen för alla yrkeskategorier men tenderar att attrahera främst ST-läkare i allmänmedicin. Samtliga föreläsare på kursen är disputerade, vissa har docentkompetens. De flesta föreläsare och handledare på kursen har erforderlig pedagogisk utbildning enligt universitetets direktiv för pedagogisk handledarutbildning.

Deltagare har kunnat tillgodoräkna sig kursen om de skrivs in som doktorander vid Göteborgs universitet. Årets kurs omfattade 11 kurstillfällen och hade 29 deltagare; en specialisttandläkare, en psykolog och 27 ST-läkare i allmänmedicin. För ST-läkare är det ett obligatoriskt moment att delta i en kurs i forskningsmetodik och färdigställa ett projektarbete enligt vetenskapliga principer.

Totalt har 231 personer deltagit i forskningsmetodikkurser sedan kurserna startade 2010. Ett 30-tal ST-arbeten är pågående och under året har 7 projektarbeten inom ST-utbildningen färdigställts. Examinatorer på kursen är professor Dominique Hange och professor Robert Eggertsen.

Forskningsmetodik – en introduktion, MFM330, inriktning litteraturoversikt

Under 2019 planerades för en utveckling av kursen riktad framför allt till ST-läkare som vill gå sin FoU-kurs och göra sitt FoU-arbete samtidigt. Kursträffarna är gemensamma med huvudkursen MFM330 men de som väljer denna inriktning arbetar under vårterminen med att göra en litteraturstudie, istället för att som övriga deltagare arbeta med att göra och examineras på en projektplan. Ansökan för denna kurs öppnades i augusti och 7 ST-läkare i allmänmedicin antogs.

Projektidéseminarium

Nytt för i år var det projektidéseminarium som genomfördes i november i FoU-centrums lokaler på Kungsgatan. Detta seminarium erbjöds till de som antagits till kursen i forskningsmetodik som ville diskutera sin projektidé. Hälften av de antagna, 15 deltagare, valde att komma på detta och fick bolla sina idéer i

gruppformat med två FoU-ledare i varje grupp. Syftet vara att underlätta valet av projektinriktning och hinna förbereda sig bättre inför kursstarten i januari.

Forskningsmetodik i primärvård och tandvård, SM00016, 5 hp

Denna kurs innefattar 5 heldagar där varje FoU-centrum inom FoU primärvård samt enheten för allmänmedicin vid Göteborgs universitet arrangerar var sitt seminarium. Vid dessa seminarier behandlas ämnena forskningsmetodik, avancerad litteratursökning, statistik, etik, hur man söker forskningsmedel, hur man presenterar sina resultat, hur man läser vetenskapliga artiklar mm. Deltagarna har möjlighet att ta med frågor från sin egen forskning. Under 2019 deltog mellan 12 och 25 doktorander och forskare vid de olika kursseminarierna.

Forskningsmetodik i primärvård och folktandvård är en mycket uppskattad kurs. Kursen fungerar också som ett nätverk för doktorander och handledare. FoU-koordinator från Göteborg och Södra Bohuslän har arbetat med innehållet i kursträffarna och med att sprida information om att även handledare och projektledare är välkomna på kurstillfällena. Arbetet har gett resultat och kursträffarna är välbesökta.

Båda kurserna får generellt goda omdömen vid kursutvärderingar. Innehåll och schema justeras varje år utifrån utvärderingsresultaten.

”Kursen har varit väldigt bra. Fått bra kunskaper. Dock lite stressigt sista månaden med många inlämningar på kort tid. Men inget farligt ändå eftersom man ju fick många inläsningsdagar”.

”Jättebra kurs! Alla moment kändes väl genomtänkta. Jättekul att få så mycket feedback. En väl utformad kurs med bra föreläsare och engagerad kursledning”.

”Jag upplever att detta har varit en mycket givande kurs, lärt mig betydelsen av att förbereda en BRA projektplan.

Engagemang från alla föreläsare och kursansvarig. Bra att vi jobbat mycket i smågrupper aktivt.”

Deltagare i MFM330 2019. Källa: utvärderingsenkät

Egen kompetensutveckling

Alla handledare på FoU-centrum Göteborg och Södra Bohuslän har god pedagogisk utbildning. För FoU-centrums interna kompetensutveckling arrangerades flera aktiviteter för FoU-ledare och handledare. Handledarna ingår i Intern handledningsgrupp för handledare på FoU-centrum Göteborg och Södra Bohuslän och i handledarkollegiet för vår kursverksamhet. Gruppen sammanträdde vid 8 tillfällen under året. Handledarna deltar även i mån av tid vid FoU-primärvårds öppna seminarier och kurser.

Under 2019 anordnades handledarträffar med följande teman:

- Datauttag ur Medrave. Daniel Paulsson från Medrave Software AB guidades oss i vilka data man kan få ut ur MedRave4 och hur man gör.
- Statistik med fokus på non-inferiority analys. Detta seminarium leddes av statistiker Anna Grimby Ekman, docent och universitetslektor vid avdelningen för samhällsmedicin och folkhälsa, institutionen för medicin, Sahlgrenska akademien, Göteborgs universitet.
- Litteraturoversikter: systematiska översikter, kartläggande översikter (scoping review) och narrativa översikter. Detta seminarium leddes av FoU-strateg, docent Susanne Bernhardsson.
- Registerstudier och datauttag ur VEGA-registret. Detta seminarium leddes av FoU-handledare, Med Dr Olof Thoresson, Västerläkarna samt statistiker, Marcus Praetorius Björk från VGR enhet för vårdanalys.
- Regionalt metodseminarium för FoU-ledare, handledare, doktorander och post-docs. Tema enkätkonstruktion. Detta seminarium var förlagt till FoU-centrum Skaraborg i Skövde och leddes av Anna-Lena Östberg, FoU-ledare vid FoU-centrum Skaraborg, tandläkare vid folktandvården i VGR och docent vid avdelningen odontologisk psykologi och folkhälsa, Sahlgrenska akademien, Göteborgs universitet.

FoU-koordinatorerna vid FoU-centrum Göteborg och Södra Bohuslän fortbildar sig löpande. Under 2019 läste en av koordinatorerna en kvällskurs (15 hp) vid Göteborgs Universitet i sakprosa för att förfina sina kunskaper i att skriva texter.

Innovation

Närhälsans rehabmottagning på Tjörn drev under 2019 ett [innovationsprojekt för att effektivisera remissprocessen för spädbarn som behöver träffa specialistbarnläkare och fysioterapeut](#), med finansiering från Innovationsfonden. Projektet leds av Susanne Spetz, fysioterapeut vid Närhälsan Tjörn rehab, som såg möjligheten i att samverka med BVC i ett tidigt skede för motorisk bedömning. Projektet beviljades 62 800 kr i stöd från Innovationsfonden. Projektet ledde till att mottagningen under hösten 2019 började ta emot remisser från BVC för bedömning och behandling av spädbarn.

Utveckling

Kunskapstillämpning och kunskapsspridning

En annan del av vårt uppdrag på FoU är att sprida och överföra våra egna och andras forskningsresultat till klinisk praxis och till övriga delar av hälso- och sjukvården. Genom seminarier och konferenser som FoU-centrum arrangerar sprider vi nya forskningsresultat och kunskap till praktisk vård och bidrar på så sätt till en evidensbaserad hälso- och sjukvård.

Seminarier

Den 15 oktober anordnades ett seminarium för chefer som har forskande medarbetare. På programmet stod forskningsetik, ekonomi, hur forskning i primärvården kan förbättra vården och FoU i VGR. Nio chefer deltog och seminariet var uppskattat.

Konferenser

FoU-centrum Göteborg och Södra Bohuslän var huvudarrangör eller medarrangör på flera stora event under 2019.

Förkonferens, 30 september

I anslutning till den nationella primärvårdskonferensen ordnade FoU-primärvård en förkonferens på Världskulturmuseet och FoU-centrum Göteborg och Södra Bohuslän medarbetare var delaktiga i både planering och program. Programmet gick i diskussionens tecken, där vi bland annat erbjöds möjligheter att samtala om FoUs roll i den framväxande kunskapsorganisationen, nationellt och regionalt, primärvården förr, nu och i framtiden samt primärvårdens digitala möjligheter. Vi gästades även av regeringens särskilda utredare för god och nära vård, Anna Nergårdh, som talade om den kunskapsutveckling som behövs för att förverkliga god och nära vård i samverkan och om kunskapsorganisationernas och FoUUI-aktörernas roll och ansvar.

Nationell primärvårdskonferens, 1–2 oktober

I oktober hölls den nationella primärvårdskonferensen i Svenska Mässans lokaler vid Korsvägen och vi från FoU-centrum Göteborg och Södra Bohuslän deltog, tillsammans med våra systemenheter i Skaraborg, Fyrbodalen och Södra Älvsborg, i ett stort antal seminarier och presentationer. Vi hade även en välbesökt monter i den stora mässhallen där vi bland annat lanserade projektboken som beskrev pågående forskning med primärvårdsanknytning inom VGR samt höll korta forskarpresentationer under luncherna de båda dagarna. Projektboken, som togs fram under sommaren 2019, innehöll projektbeskrivningar för cirka 350 pågående forskningsprojekt, och visar på den stora bredd på forskningsprojekt som pågår i primärvården i hela regionen.

10-årsjubileum, 10 december

Enhetens 10-årsdag firades den 10 december, d.v.s. på Nobeldagen, med ett 10-årsjubileum i form av en forskningskonferens. FoU-centrum Göteborg och Södra Bohuslän har funnits sedan 2009 och utvecklats till en stabil, välfungerande enhet som arbetar systematiskt med att genomföra vårt uppdrag – att initiera, stimulera och stödja forskning inom primärvård och att utveckla den vetenskapliga kompetensen hos medarbetarna.

Jubileumsdagen besöktes av närmare 100 deltagare som tog del av ett digert program, bestående av bland annat korta presentationer av forskare och doktorander från Göteborg och Södra Bohuslän. Dagen inleddes med en återblick av Maria Larsson och Aina Granath som byggde upp enheten. Bledar Daka och Andras Fors höll en inspirationsföreläsning om deras väg från student till docent. Forskningsresultat presenterades i form av muntliga presentationer och en posterutställning med ex plock av aktuell forskning i primärvård. Därefter följde paneldiskussionen ”Snillen spekulerar” där Ann Söderström, Robert Eggertsen, Michael Melby, Karin Holm Kaloczy och Jan Kilhamn diskuterade hur vi ska ta primärvårdsforskningen vidare. Dagen avslutades med skönsång från Chalmers sångkör och, förstås, tårta.

Nationella och internationella konferenser

Medarbetare från FoU-centrum har deltagit i nedanstående nationella och internationella konferenser, med presentation av egen forskning, under 2019:

- Svensk allmänmedicinsk kongress Borås, maj 2019. Funkar det i verkligheten? Digitala metoder måste beforskas. Muntlig presentation.
- NCGP Aalborg, juni 2019. Internet mediated CBT - a future for depressed people in primary care? Muntlig presentation.
- Hälsoekonomisk konferens i Venedig, juni 2019. Economic evaluation of Care Manager collaborative care programme for patients with depression in Swedish primary care – 12-month follow-up of a pragmatic RCT concerning depression free days and sick leave costs. Muntlig presentation.
- Nordisk Barmorskekongress i Reykjavik, maj 2019. Long-term effects and experiences of lifestyle intervention for pregnant women with BMI over 30.

- World Congress in Physical Therapy i Geneve, maj 2019. Effects of exercise therapy for acute low back pain: an overview of systematic reviews.
- Årligt möte för Nordic Risk Group i Gentofte, Danmark, maj 2019. Titel på presentation: Fetma – är kirurgi det enda svaret?
- Svensk allmänmedicinsk kongress i Borås, maj 2019. Var drar man gränsen mellan lagom, över och underdiagnostik?
- Svensk allmänmedicinsk kongress i Borås, maj 2019. Identification and early detection of cancer patients in primary care.
- ESC Heart Failure i Aten, maj 2019. Effects of person-centred telephone-support on fatigue in people with chronic heart failure: a randomized controlled trial. Posterpresentation.
- EuroHeartCare i Milano, maj 2019. Design and implementation of a person-centred support intervention at distance for people with chronic heart failure and/or chronic obstructive pulmonary disease. Posterpresentation.
- International Symposium on Pediatric Pain i Basel, juni 2019. Effects on self-reported sleep when adolescents with recurrent pain participate in the Help Overcoming Pain Early (HOPE) intervention. Posterpresentation.
- Nordic Congress of General Practice i Aalborg, Danmark, juni 2019. Titel på presentation: 1) Redefining hypertension: 130/80 – Why and what are the consequences? 2) Obesity – is weight-reducing surgery the only option?
- European Association for the Study of Diabetes (EASD) i Barcelona, september 2019. Development of type 2 diabetes from normal glucose tolerance and prediabetes.
- European Society of Cardiology i Paris, september 2019. Better adherence to lipid-lowering guidelines for secondary prevention may lead to a substantial reduction of cardiovascular events.
- Nationell primärvårdskonferens 2019 i Göteborg, oktober 2019. Tidig upptäckt av cancer i primärvården
- Nationell primärvårdskonferens 2019 i Göteborg, oktober 2019. 1) Fetma – är kirurgi enda svaret? 2) Digitalisering i vården – enbart gyllene tider eller finns det farhågor?
- World Congress of Low Back and Pelvic Girdle Pain, Antwerpen, Belgien, oktober 2019. Poster ”Physiotherapist-led orthopaedic triage – a systematic review”.
- Nationella primärvårdskonferensen 2019 i Göteborg, oktober 2019. Presentation under seminariet ”Vi vill utveckla nya arbetssätt för att patienter ska stärka sin arbetsförmåga”.

Arbete med regionala, nationella och internationella riktlinjer

Flera FoU-medarbetare är involverade i arbetsgrupper och nätverk som arbetar med riktlinjer på olika nivåer.

FoU-ledare Andreas Fors har i flera studier studerat effekter av personcentrerad vård vid olika tillstånd och inom olika kontexter. Genom sin affiliering till Centrum för personcentrerad vård (GPCC) medverkar Andreas i både nationella och internationella nätverk. Bl.a. arbetar han med brukarsamverkan och har ett nära samarbete med Socialstyrelsen, SKR och hälso- och sjukvården regionalt (däribland VGR) utifrån GPCC:s engagemang med implementering av personcentrerad vård runt om i landet.

FoU-ledare Marcela Ewing deltar i beredningsgrupp för ordnat införande av metoder i VGR. Utifrån bland annat vetenskapligt stöd i litteraturen föreslås att metoder införs med introduktionsfinansiering under två år. Marcela ingår även som representant i en nationell arbetsgrupp (NAG), undergrupp till det nationella primärvårdsrådet inom ramen för programområde primärvård som ska arbeta med att minimera både under och överdiagnostik i primärvården.

FoU-ledare Andrea Mikkelsen medverkar vid utvecklande av regionala medicinska riktlinjer inom VGR för nutritionsbehandling vid komjölkproteinallergi och för förskrivning av livsmedel för särskilda näringsändamål vid undervikt.

FoU-handledare Karin Samsson är medlem i Nationell arbetsgrupp (NAG) för Standardiserade Vårdförlopp för höftartros.

Annan kunskapsöverföring

Forskningen om personcentrerad vård som FoU-ledare Andreas Fors har arbetat med i VGR har lett till att flera regioner i Sverige har beslutat att införa ett personcentrerat arbetssätt. Även EU-projektet COST, bestående av ett konsortium av ca 25 länder, har medfört stort intresse bland deltagande länder av kunskap kring utveckling och implementering av personcentrerad vård.

FoU-ledare Marcela Ewing verksam vid Regionalt Cancercentrum Väst arbetar extensivt med att föreläsa lokalt, regionalt och nationellt för både ST-läkare och specialister inom primärvård och slutenvård, beslutsfattare inom hälso-och sjukvård, politiker och patienter om vikten av tidig upptäckt av cancer och att vi behöver digitala verktyg i primärvården som beslutsstöd för att tidigt upptäcka cancer. Opinion och intresse för tidig upptäckt av cancer skapas genom publikation av artiklar skrivna för speciella målgrupper inom hälso-och sjukvården, intervjuer i dagstidningar, TV, och presentationer vid nationella primärvårdskonferenser.

FoU-ledare Andrea Mikkelsen har deltagit i planeringsdag med BUM Partille/Sävedalen, professionsträffar med dietistkollegor inom BUM, och träffar med dietistkollegor i nationella nätverket dietister inom barnhälsovård.

FoU-ledare Hålfådán Petersson har deltagit i Omtankens utbildningsmöte för läkare i september och december 2019 i Göteborg, då han delgav sina kollegor forskningsresultat avseende ”’Kropp med ande skall bli enad och ett hjärta fritt...’ –

Om kardiovaskulär prevention ...och lite mera” samt om ”Överdiagnostik och vettiga val”.

FoU i VGR

För att redovisa och synliggöra den forskning och utveckling som bedrivs i Västra Götalandsregionen (VGR) används databasen FoU i VGR. I denna ska projektledare löpande registrera och uppdatera information om sina forsknings-, utvecklings- och kvalitetssäkringsprojekt. Totalt finns inom primärvård i Göteborg och Södra Bohuslän ca 292 registrerade pågående forskningsprojekt.

Databasen genererar en mängd information om den forskning som bedrivs i regionen. Projektledarnas arbeten sprids både nationellt och internationellt och kan bli till nytta både för professionen och för allmänheten. FoU i VGR utgör också underlag för den årsredovisning som varje år sammanställs och som bidrar till att ge en samlad bild av den forskning som bedrivs i regionen. Uppgifterna används när VGR lämnar information till statliga myndigheter som till exempel Vetenskapsrådet. Årsredovisningen presenteras digitalt med data i realtid. Som stöd till projektledarna finns FoU-guider.

FoU-guider och brukarråd

FoU-koordinatorerna är också FoU-guider vilket innebär att stödja och vägleda de medarbetare i området som bedriver forsknings- eller utvecklingsprojekt i arbetet med att registrera sig själva, sin forskningsproduktion, kompetens och sina projektarbeten i databasen samt se till att den hålls uppdaterad. FoU-guiderna är också medlemmar i brukarrådet vilket fungerar som ett forum för beredning av ärenden till Minso Solutions AB (ägare av Researchweb) och beställaren Regionala FoU-rådet. Brukarrådet sammanträder ett par gånger om året eller vid behov.

Kvalitetsregister

Primärvårdens regionala kvalitetsregister, QRegPV, fokuserar på uppföljningen av stora folksjukdomar såsom hypertoni och ischemisk hjärtsjukdom. Samtliga vårdcentraler i upptagningsområdet för FoU-centrum Göteborg och Södra Bohuslän som är anslutna till VGPV rapporterar in uppgifter till registret via en automatiserad dataprocess. Andra register som uppgifter rapporteras in till är Nationella Diabetesregistret (NDR), Svenska demensregistret (SVEDEM) och Luftvägsregistret.

Doktorand Helena Ödesjö, allmänspecialist vid Närhälsan Torslanda vårdcentral, har forskat på registerdata och la fram sin avhandling *Register-based evaluation of primary care – focus on chronic disease* i oktober 2019. Helenas avhandling visade bl.a. att alltför få patienter med kranskärslsjukdom har en tillräckligt bra blodfettssänkande behandling samt att data från kvalitetsregister utgör en omfattande källa för analys av klinisk praxis, konsekvenser av ersättningsystem och följsamhet till riktlinjer för stora grupper av primärvårdspatienter.

Infrastruktur

Mötesplats FoU

FoU-centrum Göteborg och Södra Bohuslän fungerar som mötesplats för medarbetare inom vårt upptagningsområde som genomför forsknings- eller utvecklingsprojekt. I våra centrala lokaler på Kungsgatan 12 finns möjlighet att få information och stöd till exempel angående frågeställningar kring projektarbeten, när/var/hur man söker anslag mm. Vi erbjuder projektarbetsplatser till projektledare, studenter och forskare samt, i mån av möjlighet, möteslokaler i samband med projektarbete. Vi ger praktiskt stöd och viss utbildning i forskningsrelaterad programvara, till exempel inmatningsmoduler för datamaterial (Excel, esMaker), webbaserade enkäter (esMaker), databearbetning och deskriptiv statistik (SPSS), referenshanteringsprogram (Endnote, Zotero) samt Officepaketet. Vi kan även vara behjälpliga med posterframställning och Powerpointpresentationer inför konferensdeltagande. Vi har också ett referensbibliotek med facklitteratur och avhandlingar som gjorts de senaste 10 åren av medarbetare i primärvården.

På FoU-centrum arbetar vi för att skapa en mötes- och arbetsplats där tillgänglighet och positivt bemötande är ledord. Detta som ett led att på bästa sätt stimulera kreativitet, kritiskt tänkande och kunskapssökande tankesätt hos alla medarbetare inom vårt upptagningsområde. Ett exempel på detta är vår Forskningsfika tisdagar kl. 09.30. Då är alla forskningsintresserade medarbetare från vårt upptagningsområde välkomna att titta förbi på en fika och möta vår stab och våra FoU-ledare för att diskutera forskningsfrågor under avslappnade former.

Forsknings- och utbildningsvägar

FoU-centrum informerar om forsknings- och utbildningsvägar både på hemsidan och vid de seminarier som hålls regelbundet. Ofta tar anställda inom primärvården kontakt via telefon eller epost, vilket vanligtvis leder till ett möte med den intresserade medarbetaren om vägar och möjligheter inom forskning. FoU-ledarna har ett geografiskt områdesansvar och har kontakt genom besök, telefon samt epost med offentliga och privata vårdenheter för att skapa en dialog kring forsknings- och utvecklingsfrågor. Vid dessa kontakter om till exempel projektidéer diskuteras om projektledaren behöver vidare utbildning inom vetenskaplig metodik, om det kan vara idé att knyta an projektet till en kandidatuppsats, magister/masteruppsats eller om en forskarutbildningsplan ska påbörjas. Genom sådana kontakter har flera av primärvårdens medarbetare inspirerats att påbörja kandidat-, master- och forskarutbildning samt att söka projektmedel.

FoU-centrums medarbetare har ett brett kontaktnät i form av FoU-kontaktpersoner, enhetschefer och områdeschefer på vårdcentraler och BVC, rehabenheter, barnmorskemottagningar, barn- och ungdomsmedicinska mottagningar och mödrahälsovårdsmottagningar. FoU-ledarna tillhör olika yrkesgrupper och har med sina många beröringspunkter med verksamheterna goda möjligheter att motivera primärvårdens anställda till forskning och utveckling. Vid varje tillfälle som ges, bl.a. arbetsplatsträffar och inom ramarna för andra uppdrag, pratar våra FoU-ledare om FoU och forskning med medarbetarna. FoU-ledare för område Hisingen träffar till exempel ledningsgrupp minst en gång/halvår och har ett nära samarbete med

områdeschefen och Närhälsans 10 vårdcentraler i området. Även samarbete med privata aktörer i området.

Samverkan med akademien

Samverkan med akademien är av stor vikt för att bedriva kliniska studier. Redan i utredningen "Världsklass! - Åtgärdsplan för den kliniska forskningen" SoU 2008:7, påtalades att en stark klinisk forskning är förutsättningen för en evidensbaserad och kunskapsstyrd hälso- och sjukvård präglad av hög kvalitet samt att de kliniska forskarnas arbete är garantin för att ny kunskap snabbt kommer vården till del och att viktiga problem från kliniken förs in i forskningen.

FoU-centrum har kontaktvägar till de flesta institutioner på Göteborgs universitet (GU) av relevans för hälsa och primärvård, till exempel Sahlgrenska Akademiens Institution för medicin, Institutionen för kliniska vetenskaper, Institutionen för neurovetenskap och fysiologi, Institutionen för vårdvetenskap och hälsa, Institutionen för odontologi och Psykologiska institutionen. FoU-centrums FoU-ledare har på olika sätt anknytning till universitetet samt till den kliniska verksamheten inom primärvård och tandvård. Detta innebär en kontinuerlig dialog med personal och studenter där FoU-ledarna fungerar som en länk mellan universitet, högskolor och primärvård och tandvård.

Flera av FoU-ledarna som har sin anställning inom primärvård har en adjungering eller anknytning till någon av institutionerna vid GU, medan andra har sin grundanställning vid GU och arbetar del av sin tid vid FoU-centrum. Genom det samverkansavtal som finns mellan GU och VGR fungerar detta väl. Det finns också en kombinationsanställd professor och en lektor kopplade till FoU-centrum.

FoU-ledare Robert Eggertsen är adjungerad professor i allmänmedicin vid institutionen för medicin, avdelningen för samhällsmedicin och folkhälsa, Sahlgrenska akademien, Göteborgs universitet. Han deltar bl.a. i AT-nämnden, med konstruktion och examination av AT-skrivningar och är granskare vid HTA-centrum, Sahlgrenska Universitetssjukhuset.

FoU-ledare Kristina Holmgren är professor i arbetsterapi och sektionschef vid sektionen för hälsa och rehabilitering, Sahlgrenska akademien, Göteborgs universitet, vilket innebär att hon verkar för, i samarbete med verksamheterna, att få till stånd adjungeringar, anknytningar och affilieringar av disputerade arbetsterapeuter och fysioterapeuter inom primärvården. Hon är forskargrupsledare för projektet TIDAS (<https://neurophys.gu.se/tidas>) och medlem i styrgruppen för vårdforskningsprogrammet New Ways. Hon är även medverkande forskare i Kvinnoundersökningen Göteborg vid enheten för allmänmedicin, Sahlgrenska akademien.

FoU-ledare Hålfván Petursson, till vardags allmänläkare på Omtanken Kållerød vårdcentral, har en forskaranställning vid Almenntmedisinsk forskningsenhet, Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, i Trondheim, Norge.

FoU-ledare Hülya Cevik Aras representerar FoU folktandvården och arbetar förutom som FoU-ledare även som tandläkare i specialistkliniken för sjukhustandvård/oral medicin i Trollhättan Norra Älvsborgs Länssjukhus (NÄL) samt som lärare på Odontologen vid Göteborgs universitet där hon undervisar blivande tandläkare och tandhygienister.

FoU-ledare Andreas Fors är universitetslektor vid Institutionen för vårdvetenskap och hälsa, Sahlgrenska akademien, Göteborgs universitet samt affilierad till Centrum för personcentrerad vård (GPCC). Han leder forskningsprojektet PROMISE samt är huvudhandledare för två doktorander knutna till PROMISE. Projektet sker i samarbete mellan GPCC, Institutet för stressmedicin (ISM) och Närhälsan Göteborg.

FoU-ledare Andrea Mikkelsen samverkar med institutionen för medicin, enheten för socialmedicin och epidemiologi (EPSO), Sahlgrenska akademien, Göteborgs universitet, i projekt om barn med komjölksproteinallergi. Hon samverkar även med institutionen för medicin, avdelningen för invärtesmedicin och klinisk nutrition i projekt om D-vitaminstatus hos 5-åringar. Andrea föreläser även på internationella masterprogrammet i folkhälsa samt på distriktsköterskeprogrammet och för barnsjuksköterskor.

FoU-ledare Åsa Premberg är universitetslektor vid institutionen för vårdvetenskap och hälsa, Sahlgrenska akademien, Göteborgs universitet. I tjänsten ingår undervisning och programansvar för barnmorskeprogrammet och masterprogrammet i reproduktiv och perinatal hälsa.

FoU-strateg Susanne Bernhardsson är docent i fysioterapi vid institutionen för neurovetenskap och fysiologi, sektionen för hälsa och rehabilitering, Sahlgrenska akademien, Göteborgs universitet samt adjungerad research fellow vid University of South Australia.

FoU-handledare Maria Rosvall, överläkare och professor i socialmedicin, avdelningen för samhällsmedicin och folkhälsa, Sahlgrenska akademien, Göteborgs universitet, är medlem i fasta betygskommittén vid Göteborgs universitet och medverkar regelbundet som examinator av examensuppsatser på Läkarprogrammet.

FoU-handledare Helena Ödesjö, till vardags allmänläkare på Närhälsan Torslanda vårdcentral, har medverkat i kursledningen för TYK (Tidig yrkeskontakt läkarutbildningen), enheten för allmänmedicin.

”Att ha ett ben i akademien och ett i primärvården gör det möjligt att förena och stimulera till samarbete och att fånga upp idéer från kliniken om vad som behöver vidareutvecklas och beforskas. Genom att finnas både i primärvårdssammanhang och inom universitet kan forskningsidéer förankras i klinisk verksamhet, och kliniska idéer kan bli till forskning.”

*Kristina Holmgren, FoU-ledare Göteborg och Södra Bohuslän
Professor i arbetsterapi, Sektionschef, sektionen för hälsa och
rehabilitering, Sahlgrenska akademien*

Ekonomi

FoU-centrum Göteborg och Södra Bohuslän är anslagsfinansierad via Hälso- och sjukvårdsstyrelsen (HSS) med 8 044 tkr samt erhåller ersättning om 836 tkr från Folk tandvården och 453 tkr för kanslifunktionen för Lokala FoU-rådet i Göteborg och Södra Bohuslän. Ekonomin har varit i balans för 2019.

Verksamhetsplan för år 2020

VGR:s övergripande mål innefattar en ”tillgänglig och produktiv hälso- och sjukvård samt en hållbar, innovativ och kreativ region”.

Förvaltningen Regionhälsans prioriterade mål för 2020 är:

- Medicinsk kvalitet och organisatorisk effektivitet
- Digitala lösningar
- Tillgänglighet
- Psykisk hälsa
- Attraktiv arbetsplats
- Tillit och nytänkande

FoU primärvårds mål för 2020:

- Utvecklade arbetssätt och metoder för att ta vara på synergieffekter i den nya FoUU-organisationen
- Samtliga fyra noder uppfyller kriterierna för universitetssjukvårdsenheter
- Bibehålla verksamhetskontakter med hela primärvårdsnivån.

För att uppnå dessa mål planeras följande aktiviteter under 2020 vid FoU-centrum Göteborg och Södra Bohuslän:

- ✓ Verka för goda kontakter med ledningar och verksamheter inom primärvård
- ✓ Ge stöd i forsknings- och innovationsprojekt inom området digitala lösningar
- ✓ Ge stöd i forskningsprojekt inom området tillgänglighet.
- ✓ Ge stöd i forskningsprojekt inom området psykisk hälsa.
- ✓ Följa upp personer som disputerar eller gör halvtidskontroll under året, tillsammans med verksamhetschef och handledare.
- ✓ Lokal/regional FoU-träff för inspiration och nytänkande

Andra aktiviteter som vi planerar under 2020 för att nå våra mål och fullfölja vårt uppdrag är:

- ✓ Arrangera kursen Forskningsmetodik – en introduktion 8 hp (MFM330)
Arrangera kursen Forskningsmetodik – en introduktion, inriktning litteraturspår
- ✓ Sprida kunskap om forskningsresultat (FoU-brev, seminarier etc.)

- ✓ Ge handledning och stöd av ST-projekt och andra projekt med inriktning på digitala lösningar. Styra mot fler ST-projekt inom detta område.
- ✓ Inventera pågående projekt med inriktning digitala lösningar och sprida information om dessa för inspiration att starta nya inom PV och FTV.
- ✓ Projekt med koncernkontoret ang. olika datauttag från FoU i VGR.
- ✓ Seminarier m fokus på psykisk hälsa – inspirera till nya projekt
- ✓ Information/samverkan forskningsplattformen för psykisk hälsa och Folk tandvården (läkemedel mot depression-muntorrhet)
- ✓ Sprida kunskap om forskning till invånarna
- ✓ FoU i VGR - Projektbeskrivningar i populärvetenskapligt format för patienter/vårdpersonal/allmänhet
- ✓ Gemensamma aktiviteter på plan 6, Kunskapscentrum

Arbetet med Universitetssjukvårdsenheter fortsätter både på lokal och regional nivå, liksom samarbetet med Folk tandvården FoU och övriga FoU-centrum i regionen. Samverkan lokalt, regionalt och nationellt fortgår. Satsning på postdoktoral kompetens inom FoU fortsätter, för att på sikt öka antalet docenter inom primärvården. Tillsammans med övriga FoU-centrum ordnas postdoc-seminarier och metodseminarier som ska bidra till detta. Aktuella ämnen under 2020 är fokusgrupper, intervjuer och statistik.

För att sprida forskningsresultat planerar medarbetare på FoU-centrum bl.a. att delta i nedanstående konferenser och möten:

- European Academy for Allergy and Clinical Immunology EAACI 2020 i London
- Nationellt möte i Dietisternas Riksförbunds referensgrupp, fortbildning för barndietister, i Eskilstuna. Ev. fortbildning inom födoämnesöverkänslighet
- 6th World congress of Pediatric Gastroenterology, Hepatology and Nutrition i Köpenhamn (FISPGHAN och ESPGHAN)
- Kardiovaskulär sjukdom i ett brett perspektiv, i Stockholm 7-18 januari. Titel på presentation: Risk med att behandla nästan frisk – eller är vi alla patienter?
- Nationell primärvårdskonferens i Växjö, 22–23 april 2020
- Nordic Risk Group årligt möte i Trondheim 7-9 maj. Titel på presentation: *ej fastställt än*
- Svensk allmänmedicinsk kongress i Åre 13-15 maj. Titel på presentationer 1: Choosing wisely – dags för vettiga val i Sverige?; 2: Fetma – är kirurgi det enda svaret?; 3: Testosteron mot ospecifika symtom – ett fall av sjukdomsmångleri?
- IASP 2020 World congress on pain in Amsterdam 4-8 augusti. Titel på presentation: Does the outcome of the self-reported Pain Belief Screening Instrument correlate with management pathways after orthopaedic assessment?
- Preventing Overdiagnosis i Oxford 14-16 september. Titel på presentation: *ej fastställt än*
- International public health conference i Rom 14-17 oktober. Titel på presentation: Early identification in primary health care of people at risk for sick leave due to work-related stress –a randomized controlled trial.

- Wonca World konferens i Abu Dhabi 25-29 november. Titel på presentationer
1: Obesity – is weight-reducing surgery the only answer? 2: Redefining
hypertension: 130/80 – Why and what are the consequences?